



EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 2.9.2009  
KOM(2009) 442 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,  
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA  
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

**Översyn av gemenskapens innovationspolitik i en värld i förändring**

## INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning .....	3
2.	Gjorda framsteg.....	4
2.1.	Förbättrade ramvillkor .....	4
2.2.	Hjälp till större och snabbare spridning av innovativa produkter och tjänster på marknaden .....	5
2.3.	Synergieffekter .....	6
2.4.	Ökat ekonomiskt stöd till forskning och innovation .....	7
3.	Lärdomar och utmaningar .....	8
4.	Slutsats .....	11

# Översyn av gemenskapens innovationspolitik i en värld i förändring

## 1. INLEDNING

”Innovation är förmågan att ta nya idéer och omsätta dem i kommersiella resultat genom att använda nya processer, produkter eller tjänster bättre och snabbare än konkurrenterna”<sup>1</sup>

Innovation kan inte organiseras med lagar. Den utgår från människor, och enbart människor – vetenskapsmän, forskare, entreprenörer och deras anställda, investerare, konsumenter och offentliga myndigheter – kan göra Europa mer innovativt. De agerar dock inte i ett vakuum, utan med ett visst tänkesätt och under förutsättningar som antingen hindrar eller sporrar dem att beträda okänd mark.

Innovation är en förutsättning för skapandet av en kunskapsbaserad ekonomi med låga koldioxidutsläpp. Att klara av denna omställning är nödvändigt för att bevara konkurrenskraften i den globaliserade världen och för att uppnå bredare samhällsmål på ett hållbart sätt under trycket av demografiska förändringar, klimatproblem, knappa resurser och nya hot mot säkerheten.

Innovation ger de europeiska företagen möjlighet att placera sig i den övre änden av den globala värdekedjan, vilket gör Europa världsledande inom energi- och resurseffektiva produkter och tekniker och ger oss de medel som krävs för att agera globalt. Dessutom kan forsknings- och utvecklingsinsatser endast leda till verkliga framsteg i en miljö som stöder innovation.

Det är anledningen till att innovation och entreprenörskap ställs i centrum för det förnyade Lissabonpartnerskapet för tillväxt och sysselsättning och att det i partnerskapet uppmanas till beslutsamma och bättre samordnade åtgärder från gemenskapens och medlemsstaternas sida. På denna grund har man lanserat en ambitiös innovationspolitik i EU och kommit överens om småföretagsakten (*Small Business Act*)<sup>2</sup>. Tack vare denna partnerskapsstrategi kan man i dag notera framsteg: nästan alla medlemsstater har förbättrat sitt innovationsresultat, och innovationsklyftan mellan EU och dess viktigaste konkurrenter, USA och Japan, har minskat.

Med tanke på att nya konkurrenter dyker upp och att utmaningarna blir större, måste EU inte bara bibehålla den senaste tidens positiva utveckling, utan förstärka den ytterligare. Även om de tillgängliga resurserna riskerar att minska till följd av den ekonomiska krisen, visar erfarenheterna från tidigare recessioner, t.ex. i Finland, att det är möjligt att prioritera investeringar i forskning och innovation, vilket i sin tur kan ge ett avgörande bidrag till en hållbar ekonomisk återhämtning.

Detta meddelande syftar till att kartlägga de kvarstående bristerna och föreslå politiska riktlinjer för hur de kan åtgärdas.

---

<sup>1</sup> ”Creating a National Innovation Framework”, *Science Progress*, Richard Nedis och Ethan Byler, april 2009.

<sup>2</sup> KOM(2005) 488, godkänt genom rådets slutsatser av den 28–29 november 2005 ([http://ue.eu.int/ueDocs/cms\\_Data/docs/pressData/en/intm/87210.pdf](http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/intm/87210.pdf)), och KOM(2006) 502, godkänt genom rådets slutsatser av den 4 december 2006 ([http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms\\_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf)).

## 2. GJORDA FRAMSTEG

### 2.1. Förbättrade ramvillkor

Med Lissabonpartnerskapet för tillväxt och sysselsättning som vägledning har EU sedan 2005 arbetat för att förbättra ramvillkoren för innovation. Medlemsstaterna och deras regioner har uppmuntrats och hjälpts (särskilt genom sammanhållningspolitiken) att förbättra sin innovationspolitik genom att genomföra nationella och regionala innovationsstrategier och utveckla utvärderingen.

På gemenskapsnivå har tillträdet till den inre marknaden förenklats, tillgången på kostnadseffektiva insatsvaror förbättrats, konkurrenspolitiska åtgärder främjats och villkoren för entreprenörskap och nya företags tillväxt förbättrats. Kommissionen har uttalat sitt stöd för integrerade flexicurity-åtgärder för att modernisera arbetsmarknaderna och har uppmanat medlemsstaterna att sätta utbildning och kompetens högt upp på dagordningen. Med **småföretagsakten** har EU och medlemsstaterna åtagit sig att skapa bästa möjliga förutsättningar för entreprenörer samt små och medelstora företag i EU. Dessutom har det inrättats partnerskap med viktiga industrisektorer, där man fastställt och kommit överens om de långsiktiga ramvillkoren för en konkurrenskraftig industriell bas i Europa.

Avlägsnandet av hindren för en väl fungerande **inre marknad för varor** och medlemsstaternas genomförande av **tjänstedirektivet** kommer att undanröja ett stort antal administrativa och rättsliga hinder för företagens verksamhet. På så sätt kommer innovativa små och medelstora företag att få enklare tillträde till marknaderna, och de offentliga förvaltningarna kommer att moderniseras.

Samtidigt inser man i hela EU att **utbildning och kompetens på högsta nivå** är en förutsättning för innovation. Livslångt lärande har blivit en politisk prioritet, och reformerna av medlemsstaternas utbildningssystem syftar till att öka investeringarna i humankapital, underlätta innovation och främja en mer företagervänlig kultur. Åtgärderna inom strategin Ny kompetens för nya arbetstillfällen kommer att bidra till att åstadkomma bättre samstämmighet mellan kompetens och arbetsmarknadens behov, till att man bättre kan bedöma och förutse enskilda personers och företags kompetensbehov och till att främja en generell kompetenshöjning av de europeiska arbetstagarna. I den uppdaterade strategiska ramen för utbildning ("Utbildning 2020") fastställs en heltäckande politisk dagordning till stöd för medlemsstaternas reformer av utbildningssystemen. Genom genomförandet av EU:s strategi för e-kompetens främjas de europeiska arbetstagarnas digitala färdigheter<sup>3</sup>.

Moderniseringen av EU-reglerna för **statligt stöd** har gett medlemsstaterna ett effektivt politiskt instrument för att stödja forskning, utveckling och innovation. Medlemsstaterna kan nu med liten administrativ börda bevilja ett antal olika typer av statligt stöd till innovation utan att behöva anmäla enskilda åtgärder till kommissionen. Sedan moderniseringen av reglerna för statligt stöd 2006 har nya stödinstrument skapats i medlemsstaterna, bl.a. 30 program för nystartade innovativa företag. Genom *Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd*, som sågs över 2008, ges möjlighet till en högre stödnivå för miljöinnovation<sup>4</sup>. De senaste åren har utvecklingen i medlemsstaterna också gått mot att subventioner och bidrag för forskning och utveckling kompletteras med skatteincitament,

---

<sup>3</sup> KOM(2009) 116 om en förnyad strategi för forskning, utveckling och innovation inom informations- och kommunikationsteknik.

<sup>4</sup> EUT 2008/C 82/01.

vilket har gynnat privata investeringar i forskning och utveckling. Kommissionen har underlättat spridningen av bra metoder genom ett nätverk av nationella experter<sup>5</sup>.

Slutligen blir icke-tekniska aspekter av innovationsprocessen, t.ex. formgivning och marknadsföring, allt viktigare för att få ut innovativa produkter och tjänster på marknaden. I detta sammanhang har EU:s kontor för harmonisering i den inre marknaden (varumärken och mönster) sänkt avgiften för ansökningar om registrering av europeiska **varumärken** två gånger under de senaste fem åren. Med den nya avgiften (som är 40 % lägre än den tidigare) har kostnaden för att skydda ett varumärke i hela EU sjunkit till en rekordlåg nivå. Dessutom har den genomsnittliga tid som krävs för att slutföra registreringsprocessen halverats<sup>6</sup>.

## 2.2. Hjälp till större och snabbare spridning av innovativa produkter och tjänster på marknaden

EU har insett och utnyttjat att reglering och standardisering är kraftfulla verktyg för att skapa de rätta incitamenten och stimulera marknaderna för innovativa produkter och tjänster.

Nya **regler** för bilavgaser syftar till att skapa betydande innovationer inom den europeiska bilindustrin och kommer att leda till renare europeiska bilar till ett rimligt pris. Dessa innovationer bör trygga branschens globala konkurrenskraft. **Direktivet om ett system för handel med utsläppsrätter** kommer att främja innovation när det gäller produktion av förnybar energi och uppmuntra till byggande av miljövänligare kraftverk, inbegripet ny **teknik för avskiljning och lagring av koldioxid**. Den **strategiska planen för energiteknik** bidrar till att påskynda utvecklingen av koldioxidsnål teknik som krävs för att "20-20-20"-målen ska nås till 2020. I lagstiftningen om **Reach** och **kosmetika** ges kraftfulla incitament till innovation när det gäller alternativa ämnen. I **handlingsplanen för hållbar konsumtion och produktion samt en hållbar industripolitik**<sup>7</sup> fastställs en harmoniserad och integrerad rättslig ram för att främja innovation när det gäller energieffektivare och miljövänligare produkter. Om industrin inte själv ställer upp ambitiösa mål ger det ändrade **ekodesigndirektivet** en rättslig grund för att främja lanseringen på marknaden av produkter som är miljövänligare ur såväl energieffektivitets- som resurseffektivitetssynpunkt. Detta omfattar att använda lämpliga incitament, offentlig upphandling och produktmärkning för att se till att efterfrågan stöder denna politik.

EU:s **standardiseringspolitik**<sup>8</sup> har utvecklats för att stödja innovation, med en starkare inriktning mot en öppen, marknadsledd standardiseringsprocess som omfattar en samarbetsinriktad, samförståndsbasead godkännandeprocess för utarbetandet av nationella och internationella standarder. Politiken inriktas också mot frivillig användning av standarder, medtagande av ny kunskap i standarder och enklare tillträde till standardiseringsprocesserna, särskilt för små och medelstora företag. Till exempel är nu 27 % av medlemmarna i Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (ETSI) små och medelstora företag.

Vidare kan **efterfrågan** driva på innovation genom att uppmuntra innovatörerna att uppfylla nya, avancerade behov. I detta sammanhang har de befintliga EU-reglerna om offentlig

---

<sup>5</sup> Se KOM(2006) 728 slutlig.

<sup>6</sup> Under 2008 tog Kontoret för harmonisering i den inre marknaden (varumärken och mönster) emot över 87 000 ansökningar om gemenskapsvarumärken.

<sup>7</sup> KOM(2008) 397 slutlig.

<sup>8</sup> KOM(2008) 133.

upphandling stor potential att stödja innovation, och användningen av dem bör undersökas närmare<sup>9</sup>.

Inom **pionjärmarknadsinitiativet**, som lanserades 2008, har man kartlagt marknader för innovativa produkter och tjänster där innovation både är nödvändig och möjlig och där en mer målinriktad användning av ovannämnda instrument som påverkar förmågan att snabbt få ut nya produkter på marknaden kan åstadkomma påtagliga resultat (biobaserade produkter, e-hälsovård, hållbart byggande, skyddstextilier, återvinning och förnybara energikällor).

### 2.3. Synergieffekter

Utvecklingen av det **europiska forskningsområdet** sedan 2000 har lett till flera initiativ för att främja ett mer sammanhängande forsknings- och innovationssystem i Europa. Politiska initiativ på senare tid har syftat till att skapa en inre marknad för kunskap genom att stödja forskares rörlighet samt tillgången till och spridningen, överföringen och utnyttjandet av kunskap och teknik ("den femte friheten"). I synnerhet har kommissionen för att komma till rätta med det relativt dåliga utnyttjandet av forskningsresultat i EU föreslagit frivilliga riktlinjer för att förbättra forskningssamarbetet och kunskapsöverföringen mellan offentlig forskning och näringslivet<sup>10</sup>. Den ökande samordningen mellan EU och medlemsstaterna ger tillsammans med en ny strategisk europeisk ram för internationellt vetenskapligt och tekniskt samarbete<sup>11</sup> bättre förutsättningar för att förena resurser för ny forskningsinfrastruktur och gemensamma strategiska forskningsprojekt rörande viktiga samhällsfrågor samt ett bättre skydd av immateriella rättigheter.

Samarbetet när det gäller forskning och innovation har stärkts. De senaste åren har nya **offentlig-privata partnerskap**<sup>12</sup> inrättats inom olika områden med hjälp av olika instrument och rättsliga grunder. Fem **gemensamma teknikinitiativ** har lanserats, varje som en självständig rättslig enhet med betydande medel från sjunde ramprogrammet<sup>13</sup>. Dessutom håller offentlig-privata partnerskap för miljövänliga bilar, energisnåla byggnader och framtidens fabriker på att inrättas i enlighet med den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa.

**Europeiska institutet för innovation och teknik** har grundats för att stimulera och skapa världsledande innovation genom att samla högre utbildning, forskning och näringsliv kring ett gemensamt mål. Kunskaps- och innovationsgrupper kommer snart att inrättas för att ta itu med viktiga samhällsfrågor som begränsning av och anpassning till klimatförändringarna, hållbar energi och det framtida kommunikations- och informationssamhället.

Slutligen har kommissionen bidragit till att stärka samarbetet mellan olika innovationsaktörer och stött ömsesidigt lärande mellan beslutsfattare inom innovationspolitik och offentliga innovationsstödjande organ på olika nivåer. I synnerhet har det skapats en flexibel strategisk

---

<sup>9</sup> [http://www.proinno-europe.eu/doc/procurement\\_manuscript.pdf](http://www.proinno-europe.eu/doc/procurement_manuscript.pdf)

<sup>10</sup> KOM(2007) 182 slutlig – *Att förbättra kunskapsöverföringen mellan forskningsinstitut och företag i hela Europa genom öppen innovation – Genomförandet av Lissabonagendan.*

<sup>11</sup> Se KOM(2008) 588 slutlig.

<sup>12</sup> Se KOM(2009) yyy om mobilisering av privata och offentliga investeringar för återhämtning och utveckling av offentlig-privata partnerskap.

<sup>13</sup> Innovativa läkemedel med ett gemenskapsbidrag på 1 miljard euro, inbyggda datorsystem (Artemis) – 420 miljoner euro, flygteknik (Clean Sky) – 800 miljoner euro, nanoelektronik (Eniac) – 450 miljoner euro samt bränsleceller och vätgas – 470 miljoner euro.

EU-ram för att öka spetskompetensen hos **kluster**<sup>14</sup> i EU:s medlemsstater och för att främja klustersamarbete som ett sätt att öka innovationskraften och stärka ställningen på de globala marknaderna.

#### 2.4. Ökat ekonomiskt stöd till forskning och innovation

EU:s forskningspolitik och forskningsprogram har stärkts för att bättre stödja innovation. Med **sjunde ramprogrammet för forskning** och dess kraftigt ökade budget på 54 miljarder euro för perioden 2007–2013 stöds kommersiellt relevant forskning, särskilt genom gemensamma teknikinitiativ och deltagande i medlemsstaternas gemensamma forskningsinitiativ. Även kunskapsöverföring och stöd till rörlighet, internationellt samarbete och infrastruktur är mycket viktiga för innovation. Kommissionen underlättar också samordning av forskning inom den privata sektorn genom de europeiska teknikplattformarna. Forskningen i EU inom viktiga områden som informations- och kommunikationsteknik, hälsa, säkerhet samt rymd- och havsforskning har ökat. Att förbättra villkoren för små och medelstora företags deltagande i forskningsprogram är ett fortlöpande arbete, och ramprogrammet omfattar särskilda program för dessa företag, både de som är forskningsintensiva och de som har begränsad forskningskapacitet. Tillsammans med Europeiska investeringsbanken (EIB) har en ny finansieringsfacilitet med riskdelning inrättats för att ge privata och offentliga aktörer lån till forsknings- och utvecklingsprojekt med hög risk.

**Sammanhållningspolitiken** utgör en stabil och strategiskt inriktad källa till innovationsfinansiering, som har ökat kraftigt till 25 % av den totala budgeten för perioden 2007–2013, jämfört med 11 % för perioden 2000–2006. Ca 86 miljarder euro har avsatts till stöd för forskning och innovation inom mer än 380 av strukturfondernas 455 operativa program för regional utveckling.

Inom ramen för **EU:s politik för landsbygdsutveckling** tillhandahålls ca 337 miljoner euro till stöd för utvecklingen av nya produkter, processer och tekniker inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorerna, och ytterligare medel kommer från Leader-programmet. Investeringarna i bredbandsinfrastruktur och andra innovationsprojekt i landsbygdsområden kommer att förstärkas ytterligare efter hälsokontrollen av den gemensamma jordbrukspolitiken och som en del i EU:s återhämtningspaket.

Inom **ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation** har EU ett särskilt program för små och medelstora företag och innovation utanför ramprogrammet för forskning med en genomsnittlig årsbudget på 225 miljoner euro för perioden 2007–2013. Särskilda medel har avsatts för att stödja spridningen av miljövänlig teknik, i första hand genom saminvesteringar i riskkapitalfonder som bidrar med kapital till företag som investerar i miljöinnovation. Dessa riskkapitalinstrument hjälper små och medelstora företag att få tillgång till innovationsfinansiering.

Kommissionen har också hjälpt medlemsstaterna och regionala myndigheter att utnyttja synergieffekterna mellan de viktigaste EU-instrumenten för innovationsfinansiering, dvs. sjunde ramprogrammet för forskning, ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation och sammanhållningspolitiken<sup>15</sup>.

---

<sup>14</sup> Se KOM(2008) 652 slutlig.

<sup>15</sup> KOM(2007) 474 av den 16 augusti 2007 – *Konkurrenskraftiga regioner i Europa genom forskning och innovation – Ett bidrag till högre tillväxt och fler och bättre jobb.*

### 3. LÄRDOMAR OCH UTMANINGAR

Resultattavlan för innovation<sup>16</sup> visar tydligt att Europa redan i dag är en kontinent med några av världens mest innovativa länder och regioner. Om vi granskar vad dessa länder och regioner har gemensamt finner vi ett påfallande mönster: de lägger vanligen ut mer än genomsnittet på utbildning och livslångt lärande, de har den högsta andelen utgifter för forskning och utveckling i förhållande till BNP och de har instrument som stöder spridningen av ny teknik och nya produkter inom den offentliga och den privata sektorn. Erfarenheten visar också att dessa länder är bättre förberedda på att utnyttja utbyte av bästa metoder och att lära av andra. Samma sak gäller för företagen: det är inte nödvändigtvis de absoluta utgifterna för forskning och utveckling som är viktiga, det är snarare innovationsklimatet inom ett företag som är avgörande när det gäller konkurrenskraften<sup>17</sup>. Det gäller nu att upprepa dessa framgångar i hela EU.

Trots insatser på såväl EU- som medlemsstatsnivå erkänns nämligen innovation och entreprenörskap ännu inte i tillräckligt hög grad som värden överallt i Europa, medan de misslyckanden som de ibland leder till fortsätter att stigmatiseras. Ny teknik bemöts ofta med skepsis, och i den offentliga debatten tenderar man att bagatellisera vetenskapliga insikters och röns betydelse och inriktar sig ofta på farhågor och möjliga risker för människors hälsa eller för miljön.

Samtidigt inser européerna i allt större utsträckning behovet av att möta de nya globala utmaningarna, t.ex. säkerhet, klimatförändringarna och större social rättvisa på global nivå. Detta är helt klart en tillgång, om den åtföljs av en bättre förståelse för behovet av att uppfinna, innovera och använda ny teknik för att möta dessa utmaningar. I detta sammanhang kommer den demografiska förändringen i EU oundvikligen att starkt påverka våra samhällens politiska, kulturella, sociala och ekonomiska karaktär. En åldrande befolkning kan dels leda till en förändrad efterfrågan, dels ha en annan, mer avvaktande hållning till innovation. Det kommer att vara mycket viktigt att ta itu med denna fråga på ett tidigare stadium och se till att samhället fortsätter att ställa sig positivt till innovation. Annars löper EU risk att trots sina rikhaltiga och kunniga mänskliga resurser bli omkörnt av sina konkurrenter och inte nå den spetskompetens som krävs för att trygga en hög levnadsstandard. För att undvika detta måste innovation accepteras och erkännas som nyckeln till att uppnå EU:s strategiska politiska mål.

Innovation drivs främst på av entreprenörer. Detta medför ett behov av att utveckla politiska och rättsliga villkor som främjar globalt konkurrenskraftiga företag i EU och belönar investeringar i forskning och innovation när det gäller både produkter och processer, inbegripet innovativa former av arbetsorganisation. Här har arbetsmarknadens parter en viktig roll att spela. Modern lagstiftning, självreglering och företagens sociala ansvar ger visserligen tydliga riktlinjer för dessa insatser, men det är fortsatt viktigt att noga övervaka nya regleringar, för att se till att de inte i onödan ökar företagens börda eller motverkar innovation och att de allmänt främjar öppna och rättvisa globala marknader.

Den roll som offentliga myndigheter kan spela för innovation måste erkännas och utvecklas. Övervakningen av medlemsstaternas innovationspolitik<sup>18</sup> visar en tydlig tendens till bredare innovationsstrategier och en utveckling mot åtgärder med bredare samhällsmål. Trots dessa

---

<sup>16</sup> [http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS\\_2008\\_Final\\_report.pdf](http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS_2008_Final_report.pdf)

<sup>17</sup> Se *Global Innovation 1000*, Booz Allen Hamilton, 2005.

<sup>18</sup> INNO Policy TrendChart, *European Innovation Progress Report 2008*.



insatser verkar möjligheten att använda den offentliga sektorns köpkraft för att driva på innovation fortfarande till stor del vara outnyttjad. Med tanke på de förutsebara budgetbegränsningarna måste det faktum att offentliga organ kan behöva leverera tjänster av samma eller högre kvalitet med mindre resurser bli en kraftfull drivkraft för innovation. Även ny teknik, särskilt informations- och kommunikationsteknik, kan bidra till att förbättra kvaliteten, effektiviteten och anpassningsförmågan i tillhandahållandet av offentliga tjänster.

För innovation krävs också investerare som är villiga att ta risker och som inte enbart ser till kortsiktiga vinstförväntningar.

Slutligen kommer de europeiska företagens konkurrenskraft och innovationsförmåga särskilt att vara beroende av tillgången till och behärskan av viktig grundläggande teknik, som är förbunden med forsknings- och utvecklingsintensitet, snabba innovationscykler, höga kapitalutgifter och högkvalificerade arbetstagare. Att utveckla och införa sådan teknik är en omfattande och invecklad process som kräver samförstånd bland alla aktörer om denna teknik samt bättre samarbete och ett strategiskt tillvägagångssätt, inte enbart på EU-nivå utan även i medlemsstaterna och regionerna, för att främja starkare partnerskap mellan forskningsvärlden och näringslivet<sup>19</sup>.

### **Avlägsnande av viktiga hinder i entreprenörers ramvillkor**

Trots förbättringar<sup>20</sup> lider EU:s innovationssystem fortfarande av brister som negativt påverkar marknadsfördelarna och incitamenten till privata investeringar i innovation, som följaktligen har förblivit lägre än hos våra viktigaste konkurrenter. Den inre marknaden måste fullbordas på en rad områden, lagstiftningen om skydd av immateriella rättigheter är fortfarande ofullständig, riskkapitalmarknaden är splittrad och nivån av eget kapital låg, och standardiseringsprocessen är ännu inte tillräckligt samordnad med forskningsresultaten och marknads behov. Dessutom måste kunskapstriangeln mellan näringslivet, utbildningsväsendet och forskningsvärlden förstärkas ytterligare, och EU saknar fortfarande viktig infrastruktur för att möjliggöra innovation. Trots att framsteg redan har gjorts krävs det fortsatta insatser för att öka förmågan hos utbildningssystemen i EU att bidra till ett innovativt och flexibelt kunskapssamhälle.

Lämpliga rättsliga ramar för att skydda kunskap ordentligt är en förutsättning för ett innovativt samhälle. På området för **immateriella rättigheter** tillhandahåller EU, bl.a. till följd av misslyckandet med att införa ett gemenskapspatent, fortfarande inte gynnsamma villkor för utveckling och spridning av innovation. Det europeiska patentsystemet är kostsamt och splittrat, vilket hindrar innovation i förhållande till USA och Japan<sup>21</sup>. Skillnaden i patentkostnader i jämförelse med dessa länder är betydande, och den minskar inte. Det är hög tid att förändra denna situation.

Kommissionens insatser när det gäller upphovsrättspolitiken har syftat till att vidareutveckla den nya gränsöverskridande EU-marknaden för spridning av kunskap. Utvecklingen av nya

---

<sup>19</sup> Kommissionen avser att under 2009 lägga fram ett särskilt meddelande om den framtida politiska inriktningen när det gäller viktig grundläggande teknik.

<sup>20</sup> Se *European Innovation Scoreboard 2008* på [http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS\\_2008\\_Final\\_report.pdf](http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS_2008_Final_report.pdf).

<sup>21</sup> Se B. Van Pottelsberghe, 2006, på <http://www.solvay.edu/EN/Research/Bernheim/documents/wp06002.pdf>.

digitala produkter, tjänster och affärsmodeller, som gynnas av ett öppet klimat, behöver en stödande och förutsägbar rättslig ram.

Tjänsters betydelse som ett kännetecken för moderna industrialiserade länder och deras innovationspotential för ekonomin och samhället i stort måste erkännas bättre. För att innovativa tjänster ska spridas i större utsträckning måste förtroendet för nya tjänster ökas och stödet till forskning och innovation anpassas till dessa tjänsters särskilda behov. För innovation krävs även att viktig infrastruktur (t.ex. bredband och elnät) färdigställs och att infrastrukturens potential frigörs genom nya tjänster och tillämpningar. Det krävs i synnerhet ytterligare insatser för att främja e-kompetens och användning av informations- och kommunikationsteknik för en hållbar ekonomi och för att möta utmaningarna med det framtida Internet, t.ex. programvara som tjänst och datormoln.

Trots betydande insatser<sup>22</sup> har endast små framsteg gjorts när det gäller den internationella konkurrenskraften och resultatet hos den europeiska riskkapitalsektorn, som är en viktig källa till finansiering av innovation. De strukturella bristerna på den europeiska marknaden för tidig finansiering kvarstår, bl.a. avsaknaden av privata investerare, splittringen på marknaden och låg avkastning. Dessutom gör den ekonomiska tillbakagången kapitalanskaffningen och förutsättningarna för avyttring ännu svårare.

### **Förbättrad styrning av EU:s innovationssystem**

Gemenskapen har redan tagit flera initiativ, men de nödvändiga synergieffekterna mellan strategier och instrument på olika nivåer har ännu inte uppstått i hela EU. Den relativt långsamma starten för det nyligen lanserade pionjärmarknadsinitiativet är ett bra exempel på detta.

Samordningen av politiken till stöd för innovation på regional nivå, nationell nivå och EU-nivå måste förbättras kraftigt. Det behövs också ett bättre styrningssystem som bygger på subsidiaritetsprincipen men som bättre utnyttjar mervärdet med gemensamma mål, gemensamma åtgärder och utbyte av bästa metoder mellan medlemsstaterna. Även samarbetet med länder utanför EU, i synnerhet utbyte av bästa metoder med USA, bör förbättras betydligt.

Nivån på de centrala medlen på EU-nivå till stöd för innovation har förblivit blygsam, både i förhållande till EU-budgeten och jämfört med många nationella budgetar, och utgör en ännu mindre del än de 5 % av de offentliga utgifterna för forskning som anges i ramprogrammet för forskning. Till och med den summa på sammanlagt 67 miljoner euro som finns tillgänglig under 2009 för att stimulera spridningen av miljöinnovation på marknaden i syfte att främja resurseffektiviteten och möta klimatförändringarna verkar låg med tanke på hur viktiga dessa frågor är. Å andra sidan spelar den större andel medel som avsatts till innovation inom sammanhållningspolitiken en viktig roll för att bygga upp forsknings- och innovationsförmågan i konvergensregionerna.

Om man ser till själva antalet finns det ingen brist på innovationsstödande program i EU. Problemet är bristen på kritisk massa och samordning. I dag arbetar sju olika kommissionsavdelningar, flera organ och tjugo kommittéer med representanter från medlemsstaterna med innovationsstöd. Ett nyligen utfört offentligt samråd om effektiviteten i

---

<sup>22</sup> Se KOM(2007) 853.

det offentliga stödet till innovation tyder på att det finns en stor skillnad mellan vad företagen förväntar sig och vad de innovationsstödjande programmen erbjuder och hur de gör det. Det stora flertalet företag efterlyser snabbare förfaranden, och 75 % av företagen i undersökningen förväntar sig förenklade regler för att delta i EU-projekt. Komplexiteten i gemenskapens finansieringsprogram tillsammans med det stora antalet program på nationell och regional nivå försvårar faktiskt tillgången till relevant finansiering. Denna situation kräver tydliga strukturer och omfattande förenklingar av reglerna för deltagande för all innovationsfinansiering, oavsett dess ursprung. Det skulle stärka innovationssystemet i sin helhet och möjliggöra en effektivare användning av medel och instrument, vilket skulle säkerställa större deltagande av små och medelstora företag.

#### **4. SLUTSATS**

Analysen av de framsteg som gjorts de senaste åren visar att EU med rätta har utpekat innovation som en viktig drivkraft för en framtid i välstånd. Att göra EU till ett dynamiskt innovationsområde kräver emellertid ständig uppmärksamhet och ett bättre utnyttjande av potentialen i partnerskapet mellan EU och dess medlemsstater genom mer fokuserade och bättre samordnade insatser på alla nivåer.

På grundval av analysen av de resultat och lärdomar som läggs fram i detta meddelande avser kommissionen därför att i enlighet med Europeiska rådets begäran undersöka möjligheten att före våren 2010 föreslå medlemsstaterna en europeisk rättsakt om innovation som omfattar alla villkor för hållbar utveckling och som skulle utgöra en integrerad och avgörande del i EU:s framtida reformagenda.